

El *Calendari Folklòric de Mallorca*, recollit per Rafel Ginard entre 1951 i 1958, constitueix un corpus rellevant del patrimoni cultural immaterial de l'illa, vinculat, especialment, als coneixements i sabers tradicionals. Les observacions i anotacions de Ginard són un testimoni de la relació de l'home amb el seu entorn, però també una acta notarial de primera mà del que era la cultura productiva i reproductiva del moment i l'acotació del que suposà la seva altra magna obra, el *Cançoner Popular de Mallorca*, com a compendi de la cultura expressiva oral. Aquesta edició divulgativa permet treure a la llum un material inèdit ingent, que ens ajuda a dimensionar amb encert la valuosa tasca del P. Rafel Ginard, un dels pilars fonamentals de la cultura a Mallorca.

Les set plagues del *Calendari Folklòric de Mallorca* ens duen a conèixer un territori desconegut per als estudiosos de Ginard i del llegat etnopoètic: un material que durant dècades ha romàs intocat i inèdit, conservat en el fons de l'autor de l'Arxiu dels Franciscans a Mallorca, a La Porciúncula (Palma). En atenció a la cronologia de la vida i obra de l'autor, no és difícil endevinar que aquest "segon gran projecte" degué quedar arraconat respecte de les prioritats de Ginard a principis dels 60, quan es posà en marxa definitivament el titànic procés d'edició del *Cançoner Popular de Mallorca* (1966-1975). Des d'aquell moment, tota aquella vida col·lectiva recollida per Ginard en les seves anotacions folklòriques va quedar retinguda i latent, a l'espera d'una improbable edició; però no fossilitzada: de manera que les primeres vegades que les plagues van tornar a ser fullejades, exhalaren novament aquella vida referida amb una frescor i autenticitat no sols atribuïble al material folklòric recollit, sinó sobretot a la profusió, diversitat i cura amb què és transcrit.

Rafel Ginard demostra en cada passatge escrit la seva qualitat de poeta, i aquesta no és cap referència a la seva retòrica, sinó a la senzilla netedat amb què és capaç de descriure afectivament tot allò que recopila. Les seves anotacions al calendari folklòric combinen el rigor científic amb la passió literària. Són fruit de l'amor a la cultura i amb coherència destil·len i encomanen aquest encantament. En veritat, Ginard era poeta: la seva producció ha estat recollida i publicada, emmarcada en la generació dels epígons de l'Escola Mallorquina, amb qui va mantenir relació i estreta correspondència. També les seves obres en prosa fan evident la llengua rica i la curosa manera d'estimar a través de les paraules tot allò que relata: així, en el dietari *De com era infant*, un extraordinari volum de memòria d'infantesa que ens duu agafats de la mà per conèixer i habitar els

claroscurs de la vida infantil en la Mallorca rural de principis del XX. I, també, en els articles reunits com a *Croquis artanencs*, estampes de la vida a la localitat d'Artà on va residir llargament al convent dels franciscans i on va desenvolupar més extensament la seva vocació literària i cultural, home de la terra. És en aquests textos on apreciam que la seva paraula amatent és en veritat l'expressió d'una mirada amorosa, enamorada de tot allò que refereix, com en aquest passatge dedicat al terreny costaner d'Artà, el bocí de mar i turons de la Colònia de Sant Pere: "Aquí hi ha un resum de les belles arts. Pintura i Dibuix: els colors de la garriga i del sembradís, els cristalls de la terra llaurada i el traçat de les vinyes. Arquitectura i Escultura: marges i barraques i la grandiosa serra; Ses Beques, estàtues a mig fer. Música: sangloteig de fonts, remor de picarols i esquelles, xiuladissa dels oratges. Dansa: vaivé de les ones, dels pins i tamarells. I, de més a més, com si amb això no n'hi hagués prou, aquests indrets van signats amb el prestigi de la Història, de la Prehistòria i de la Llegenda: coves i talaiots, rendició dels moros devers sa font de Sa Jonquera, el rei Jaume II caçant per Sa Devesa, contarelles de lladres i de contrabandistes."

En el *Cançoner Popular de Mallorca*, Ginard fa una recopilació extensa, documentada i localitzada d'unitats etnopoètiques: són cançons tradicionals, organitzades en composicions curtes o llargues, categoritzades per temàtiques, i exposades en totes les variants conegudes. L'encert del folklorista és la preeminència de la veu cada cançó, mentre que ell roman en segon pla, discretament ocult rera la potència de la veu popular de cadascuna de les gloses. En canvi, en el *Calendari Folkloric*, la veu que ens guia és la del propi Rafel Ginard, en un fil que lliga dites i fetes, i productes i receptes i sabers i maneres de dir i rituals i celebracions, teixint una xarxa cultural amplíssima, riquíssima. I, sobretot, viva. Entre els anys 2014 i 2018, la Fundació Mallorca Literària -entitat depenent del Consell de Mallorca que gestiona el Museu de la Paraula. Casa Pare Ginard, a la casa natal de Sant Joan- va dur a terme la catalogació i digitalització del llegat documental de l'autor, gràcies al conveni establert amb l'Ordre Provincial dels Franciscans a Mallorca. Des del primer moment de l'inventari, la troballa del conjunt de plagues del Calendari va identificar-se com un esdeveniment, no tant perquè permetia completar l'estudi de la totalitat d'obra de l'autor, sinó sobretot atès l'interès antropològic i etnològic del seu contingut.

Des de llavors, aquest material ha motivat nombroses iniciatives impulsades des de la Fundació Mallorca Literària, amb ànsia d'aprofitar aquest llegat com un actiu de primer ordre en la divulgació i reivindicació de la cultura d'arrel a Mallorca. La més recent és la creació del "ParenoSTic", un espai digital que ofereix continguts seleccionats en format de píndoles diàries a les xarxes socials. Abans, però, un enfilall d'accions: la transcripció i indexació completa dels continguts; la creació de 12 dossiers del www.tradicionaridemallorca.cat, recollint informacions de celebracions i rituals remarcables en el cicle anual; l'encunyament del títol "Tradicionari de Mallorca" per

aglutinar activitats educatives, divulgatives i performatives entorn d'aquests continguts; l'impuls de propostes com la cantata poètica, musical i escènica *Irene i la terra adormida* a partir de rituals a l'entorn de Tots Sants i Nit de les Ànimes; i, més recentment, *La Cuina del Tradicionari* com a indagació en clau gastronòmica de productes i elaboracions, des de les anotacions de Rafel Ginard a les propostes culinàries de dos xefs actuals, en són un resum.

Però totes aquestes accions constitueixen únicament satèl·lits -reeixits i preciosos sempre que hem pogut- de la principal tasca que calia dur a terme amb les plagues de Ginard: la seva transcripció completa i la seva publicació en versió editada i divulgativa. La tasca d'Andreu Ramis i Miquel Sbert en aquest punt ha resultat crucial, explorant i revisant a fons els textos manuscrits i les seves transcripcions, ordenant i reordenant les anotacions amb màxima fidelitat al recollit per Ginard però també compromís i responsabilitat de preparar aquests continguts per a una edició exhaustiva i alhora divulgativa. Amb ells han treballat de manera minuciosa i curosa la tècnica Joana Maria Serra, coordinadora de la Casa Pare Ginard i del projecte d'edició; l'il·lustrador Toni Galmés, encarregat de traslladar a imatges aquests esqueixos de cultura viva, d'arrel i de futur; i el dissenyador Jordi Cerdà, a qui ha correspost la labor d'encaixar tantes aspiracions diverses en un format únic, fent que la informació fos alhora exhaustiva, accessible, estructurada, estètica i capaç d'esdevenir el volum de capçalera que en endavant ens ha d'acompanyar, com a senya d'identitat cultural que des de Rafel Ginard i a través nostre lleguem a les futures generacions. Comentari a banda mereix l'aposta de Tolo Albertí, fundador de Saïm Edicions, que ha volgut formar part d'aquesta aventura titànica, impulsant la publicació en coedició amb la Fundació Mallorca Literària.

Prop de 70 anys després que iniciàs la seva creació, aquest *Calendari Folkloric de Mallorca* recopilat per Rafel Ginard veu la llum per assolir la seva autèntica vocació: servir de compendi i guia del nostre patrimoni d'arrel. Recollit bri a bri, i formant aquest enorme feix de la veu cultural de Mallorca. Tenim a mans el primer tom, corresponent al període de tardor, inici del cicle anual i d'aquest projecte. Tota la resta s'anirà continuant, de mica en mica. Perquè, és ben sabut,: 'tot a son temps, i a la tardor, nesples'.